

Òmnium cultural a Sabadell

De març 1972 a febrer 1975

La Delegació sabadellenca va ser constituïda el vint-i-u de Març de 1972 per una "Comissió organitzadora" integrada per Anna M^a. Aguiló, Antoni Devesa, Hermenegild Martí, Vicenç Mateu, Jaume Padrós, Lluís Subirana, Enric Torrella, Antoni Trallero i jo mateix que vaig ser designat per a presidir-la. En Assemblea celebrada el dia sis de Juliol del mateix any la Delegació quedava legalment constituïda i, com sol ocórrer en la majoria de casos semblants, per acord unànime dels que hi van assistir, els mateixos integrants de la Comissió organitzadora foren els que van integrar la primera Junta Rectora. Anna M^a. Aguiló va fer-se càrrec de la Secretaria, Enric Torrella de la Vicepresidència i Hermenegild Martí de la Tresoreria. Els membres restants hi figuraven com a Vocals. Em sembla just de fer constar aquí els encoratjaments que de cara a la creació de la nostra Delegació jo havia rebut de l'amic Màrius Samarra el qual residia a Terrassa però treballava a la nostra ciutat.

L'estatge social era al segon pis del n° 7 de la Plaça del Gas que, durant algun temps, continuà essent la "Plaza de los Mártires". Es tractava d'un pis acabat de construir -l'estrenàrem, doncs- alegre i, sobretot, ben cèntric; i tot i que ja prevèiem que aviat podia arribar a ser insuficient, ateses les seves dimensions més aviat reduïdes, el consideràvem idoni per a començar a desenvolupar-hi les activitats que d'entrada ens proposàvem de portar a terme.

La Delegació comptava aleshores amb 410 associats que, en la seva totalitat, ens havien estat traspassats per l'Associació ja que es tractava d'altres registrades directament a Barcelona. La instal·lació en el local social comportà, és clar, unes fortes despeses i d'ací que calgués donar els primers passos amb molta cautela. Això i, també, perquè eren encara temps ben difícils i no sabíem ben bé els problemes "oficials" que ens podien sorgir, va inclinar-nos a treballar primordialment en dues direccions: la de l'ensenyament del català i la d'augmentar el nombre d'associats.

Paral·lelament amb l'Obra Cultural de la Caixa d'Estalvis van ser endegats nous curssets de català en la mesura que

les nostres pròpies possibilitats econòmiques ens ho permetien, ja que la corporació municipal d'aleshores no es mostrava pas gaire propícia a ajudar-nos a intensificar aquesta tasca. Tanmateix, les iniciatives que vam adoptar -entre altres, contactes amb els directores de les escoles per tal que les classes de català fossin donades dintre l'horari escolar, que no s'hi feien, i al major nombre possible d'alumnes- van donar com a resultat que en el curs 1974-75 s'aconseguís una xifra, que llavors podríem considerar força satisfactòria, com era la de 6.000 alumnes que rebien classes de català. No caldria afegir, potser, que les reunions periòdiques de professors de català, l'organització de curssets especialitzats, la preparació i distribució de materials didàctics, per esmentar-ne només algunes, constituïen activitats a les quals destinàvem preferents esforços.

D'altra banda, consideràvem que a més de l'ensenyament pròpiament dit no podíem deixar al marge altres formes de difusió de la llengua i de la cultura catalana per la qual cosa organitzàrem conferències, creàrem un servei gratuït de correcció de textos, prestàrem ajuts a altres entitats que celebraven actes culturals amb iniciatives coincidents amb les nostres finalitats...

Quant a les conferències, que tenien lloc al nostre estatge, n'esmentarem, a títol d'exemple, tres de les que van registrar una major assistència de públic: "El català a les zones d'immigració" de Francesc Candel, "Conseqüències positives i negatives del bilingüisme" de Joan Vallverdú, "El 5è centenari del primer llibre imprès en català" de Josep M^a. Ainaud de Lasarte. I a títol anecdòtic, una que no es va poder celebrar perquè no va ser autoritzada segons ens va comunicar la policia local dues hores abans de l'hora en què havia estat anunciada: "Picasso i la seva obra" a càrrec de Francesc Vicens.

No voldríem caure en victimismes, però si tanmateix havíem de fer un breu resum històric de la nostra etapa de dirigents de la Delegació local no podem silenciar alguns fets concrets que entrebancaven la realització d'algunes de les nostres iniciatives. Per exemple, la corporació municipal ens va negar el permís per a la instal·lació del bibliobús de "Cultura en ruta" al Passeig de Manre-

sa al·legant problemes que, de fet, no existien.

Pel que fa a la tasca d'incrementar el nombre d'associats, hem de fer constar que les visitadores que ens van ajudar van treballar d'una manera molt eficaç per la qual cosa crec que és de justícia recordar-les aquí.

El dia vint de desembre de 1974 -no tot van ser contrariatats- vam aconseguir de poder portar a terme amb la col·laboració de "Joventuts Musicals" un acte de la major importància: un homenatge a Pau Casals a base de l'audició al teatre "La Faràndula" de l'Oratori "El Pessebre" a càrrec de l'Orfeó de Sants i l'Orquestra Simfònica de Barcelona. Si tenim en compte les adverses circumstàncies polítiques que aleshores encara persistien, la coincidència de totes les entitats culturals sabadellenques que no solament van adherir-se a la seva organització sinó que van donar la cara acceptant de posar el seu nom sota unes ratlles de justificació que encapçalaven el programa, creiem, avui encara, que va constituir un acte d'afirmació de catalanitat ciutadana veritablement excepcional i transcendent.

En l'Assemblea ordinària celebrada el dia tres de Febrer de 1975 i per prescripció estatutària, cessava jo en la presidència de la Delegació i també ho feien alguns bons amics que havien estat entusiastes i eficients col·laboradors de la primera Junta. Quedaven enrera tres anys d'assoliments i de fracassos i creiem que potser sí que hauríem pogut fer més del que vam fer, però d'allò que estàvem segurs era que havíem servit i ajudat la nostra cultura. Com ho faríem, i sens dubte millor, aquells que ens succeïrien.

Joan Blanquer

De febrer 1975 a gener 1979

A primers de febrer de 1975, l'assemblea ordinària de la delegació de Sabadell va renovar parcialment la junta, d'acord amb els estatuts. Feia quasi 3 anys de la seva constitució. Òmnium Cultural ja era força conegut a la ciutat gràcies al seu local cèntric, a l'organització de concerts i conferències i a l'ensenyament del català a 14 escoles

d'E.G.B. -colegios nacionales-, de les 24 que hi havia en aquell moment.

Aquests quatre anys van ser marcats per l'organització i coordinació dels cursos de català i per l'assumpció de la secretaria permanent del Congrés de Cultura Catalana a Sabadell. També van ser marcats, i molt especialment, pel trasbals dels darrers mesos de la dictadura franquista i de les primeres eleccions democràtiques, amb tota la il·lusió i preocupació que representà per la cultura catalana, per Catalunya i per la vida democràtica en general. En aquells mesos se sentia cada cop més fort el resò de la cançó del Raimon: "*T'adones, company, que ja fa molts anys que ens amaguen la història i ens diuen que no en tenim, que la nostra és la d'ells...*"

L'ensenyament del català a les escoles va sofrir a la nostra ciutat una forta empenta amb el "no" de l'Ajuntament de Barcelona, el març del '75, i amb el decret d'incorporació de les "lengües natives" en els programes d'E.G.B. Això va permetre que els directors de les escoles perdessin la por, i que per tant es poguessin fer normalment les classes en hores lectives senses les prohibicions dels inspectors. En conseqüència, a finals del curs 76-77, es donaven classes al 92% dels centres estatals, si bé només als cursos de 3r., 4art. i 5è d'E.G.B., a causa dels limitats recursos amb què es comptava. El setembre del '77 la delegació va informar oficialment l'Ajuntament de la decisió de no continuar duent a terme i gestionant les classes de llengua catalana per considerar, d'acord amb allò aprovat a l'Assemblea Extraordinària celebrada el 22 de juny a Barcelona, que després de les eleccions democràtiques ja no pertocava a Òmnium de continuar amb la tasca de suplència. A partir de l'octubre d'aquell any, les classes per a adults i per a mestres van continuar i augmentar en nombre i extensió.

El Congrés de Cultura Catalana es va organitzar a Sabadell entorn a les entitats més sensibilitzades per la cultura catalana. La nostra delegació va assumir-ne el secretariat permanent i va tenir cura de la seva presentació. Es van passar audiovisuals a les escoles, es van instal·lar taules de distribució i venda de cartells i documentació, i es va formar part de la comissió organitzadora del final d'àmbit de l'Esport i el Lleure.

Juntament amb altres entitats culturals ciutadanes, l'Acadèmia de Belles Arts, la Secció Cultural de la Cooperativa la Sabadellenca i Joventuts Musicals, es va iniciar l'organització d'actes públics. El primer fou l'homenatge del

premi d'Honor de les Lletres Catalanes 1978, Vicent Andrés i Estellés.

Entre altres fets, es poden destacar exposicions i conferències, l'edició d'alguns fulls, i com a fets atípics, la signatura de cartes exigint l'Amnistia i d'altres derivades de la vaga general del febrer del 1976. D'entre els projectes que es van quedar en el tinter destaca l'edició d'una geografia de Sabadell i comarca, per a escolars, que havia de ser escrita per Lluís Casasses i Pau Vila. L'economia no ho va permetre.

Totes aquestes tasques encaminades a la normalització cultural van ser realitzades pels companys de la junta, pels mestres de català, per joves i per socis que van ser al nostre costat. Fou un pas més, un pas humil, possiblement no prou llarg, en aquells anys en què Òmnium Cultural era més que una associació.

No voldria pas fer-ne un balanç sinó sols una remembrança, com a reconeixement de la tasca d'uns, tot recordant la companya Fina Esteve morta en accident la nit de Cap d'Any del 1979. El poc o molt dut a terme va ser un treball de tots.

Oriol Civil

De 1979 a 1981

De la Junta Rectora de la Delegació Territorial de l'Òmnium Cultural de Sabadell, de l'any '78, només quedaven tres membres actius. S'havia de buscar nova gent. L'Oriol Civil, el president sortint, suggeria homogeneïtat en el nou equip.

A l'Assemblea General de la Delegació (5-2-79), la nova Junta de Govern restava formada. La diferència respecte a juntes anteriors podia venir donada pel fet que en aquells moments al nostre país, i de mica en mica, les Institucions i Entitats anaven reconduint les seves activitats i es dedicaven, cada cop més, a les funcions que els corresponia per naturalesa; el nou consell estava molt il·lusionat amb la nova orientació que podia emprendre l'Òmnium i, també, amb la manera que pensava dur a terme el seu mandat -se l'acusà de tecnocràtic-; per altre cantó, foren creades les figures de Vice-presidents, fins aleshores inexistents.

Les directrius exposades i aprovades en la dita Assemblea General de la Delegació, a grans trets, foren: **Estudi de les funcions de l'Entitat; comunicació amb els socis; presència activa i engres-**

cadora en les activitats socio-culturals de la ciutat i comarca i, finalment, estudi de possibles fonts de finançament. Per altra part, es va continuar en el camí de potenciació de l'ensenyament de la llengua catalana. Per al compliment de cada objectiu general es crearen unes comissions de treball compostes bàsicament per membres de la Junta Rectora, però que sempre estigueren obertes a tots els socis de l'Entitat.

Respecte a l'estudi de les funcions de l'O.C., s'havia d'assolir que aquest objectiu arribés a ser una fita institucional; calia conscienciar Barcelona. Es qüestionava tot; en aquest sentit vàiem, a través de l'acta de la reunió de Delegacions Locals i Comarcals que fou convocada a Terrassa, a mitjan setembre del '79, que, a suggeriment del representant de Sabadell, els presents, per unanimitat, prengueren, entre d'altres, el següent acord: "Necessitat d'aprofundir en l'anàlisi de la proposta de federalitzar l'entitat". No seria fins a l'Assemblea General Ordinària del 30 de març del '82 que s'atendria una de les peticions de la Junta Directiva de Sabadell en el sentit que un dels seus membres formés part de la Junta de Barcelona, i així fou nomenada Anna Maria Aguiló Sabadell.

En aquesta línia d'estudi de les funcions i estructura de l'Entitat, cal posar de relleu que es va procedir a una revisió i posterior modificació dels Estatuts de la Delegació, aprovada a l'Assemblea General del 1980.

Quant a comunicació amb els socis, el Comitè de Govern intentava establir una comunicació directa amb els seus associats per un cantó, i per l'altre, convingué una política de portes obertes amb els mitjans de comunicació locals i amb els de Barcelona; aquests darrers, a través dels seus corresponsals. A part de les comunicacions personals adreçades a tots els socis amb motiu de cada un dels actes socio-culturals que la Delegació Territorial organitzava, es va procedir a l'edició d'un periòdic que en el seu núm. 1, aparegut el 23 d'abril del '79 a tall de salutació, s'explicava quina seria la seva comesa.

Cal agrair a tots els professionals de la informació el bon tracte que sempre es dispensà a la Delegació d'Òmnium Cultural de Sabadell.

La presència activa i engrescadora en les activitats socio-culturals de Sabadell i comarca, s'aconseguí gràcies als nous temps democràtics que la societat vivia i als horitzons que s'albiraven. Les Entitats eren cada vegada més conscients del perquè de la seva constitució. Òmnium

Cultural, Delegació Territorial de Sabadell, intentava aportar el seu granet de sorra en el món de la Cultura Catalana a diferents nivells i en el camp de les diferents disciplines, cosa aquesta darrera no habitual fins aquell moment.

Una tasca important que es féu per a Sabadell fou l'endegada per la Coordinadora d'Entitats i que aplegava l'Acadèmia de Belles Arts, Departament de Cultura de la Cooperativa "La Sabadellenca", Joventuts Musicals i la Delegació d'Òmnium Cultural; des del recital de l'Ovidi Montllor, "Coral romput de Vicent Andrés i Estellés", "M-7 Catalunya" dels Joglars, passant per un concert a càrrec dels solistes de Catalunya fins a un recital de Folk Country... D'actes organitzats a càrrec d'O.C. cal esmentar: el cicle "Sabadell: Balanç i Perspectives"; "50 Anys de Premsa Sabadellenca (1929-1979)" amb l'edició d'un catàleg bibliogràfic commemoratiu; "Premsa Catalana actual", "Darreres Manifestacions Culturals i Literàries als Països Catalans" amb l'edició conjunta amb la revista "Èczema" de les ponències"; "El Fet Nacional als Països Catalans"... Tot i la feina feta, ens va quedar una promesa per complir i de la qual sempre s'havia parlat: era l'homenatge al nostre gran Joan Oliver anys més tard el duria a terme la Corporació Local.

La situació econòmica de la Delegació era deficitària; ho havia estat, ho fou i ho seria. La nova Junta ja se'n féu ressò en el Butlletí d'Informació n.º 1. Es féu una campanya de captació de nous socis amb l'eslogan força atrevit: "Òmnium Cultural. Ja en sou soci? Ja ajudeu la Cultura Catalana?". Feu forat, aconseguint-se que a finals del '79 fossin gairebé dos-cents els nous socis captats. Si a aquesta xifra hi sumem la incorporació dels socis de la demarcació territorial de Sabadell, que es produí a mitjans d'any, s'arribaven al miler de socis.

Cal fer esment que la Comissió d'Obres Socials de la Caixa d'Estalvis de Sabadell, a través del Concurs per a la realització de programes d'actuació socio-cultural, ens adjudicà un premi de cent mil pessetes per tal de completar la secció de Filologia Catalana de la nostra, aleshores, migrada biblioteca.

Tot i aquests esforços, no s'aconsegüí capgirar la situació econòmica deficitària de la Delegació Territorial de Sabadell. Calgué i calia trobar-hi solucions.

La nova Junta encapçalada per l'Anna M. Aguiló treballaria de valent.

Fermí Pons i Pons

Anna M.ª Aguiló

Presidenta de la Delegació d'Òmnium Cultural de Sabadell

per Joan Cuscó

A la primavera del passat any, va néixer un nou llibre local, que duia per títol genèric i cabdalment identificador: GENT DE SABADELL (1). En les seves pàgines, s'hi aplegava una col·lecció de gent de casa nostra i en ella no hi podia pas mancar l'Anna Maria. A mi em va tocar de fer-li una breu biografia i crec adient transcriure-la en aquesta ocasió; si més no, serà una mena d'introducció a l'entrevista.

"Anna Maria Aguiló i Sabadell.

Sabadellenca des d'un diumenge de novembre de l'any 1944.

Fou alumna del Col·legi R.R. Sagrada Família i acabà el batxillerat en les mateixes religioses, però a Barcelona. Fa els estudis de preuniversitari i després ingressa a la Universitat de Barcelona, obtenint la llicenciatura en Filosofia i Lletres, secció de Filologia Clàssica (1968). Presenta una tesi dirigida pel Catedràtic de Llatí de la Universitat de Barcelona, el doctor Marià Bassols de Climent, i obté el doctorat.

Mai no ha deixat d'estudiar. Va fer els Cursos de Formació del Professorat; fa els Cursos Monogràfics del Doctorat a la mateixa Universitat amb les assignatures de Lexicografia i Semàntica Llatines, Sanscrit, Llengües Itàliques...

Estudia com alumne lliure al Conservatori Superior Municipal de Música de Barcelona -piano- (1965-1971).

A més, es matricula a l'Escola d'Idiomes Moderns a la susdita Universitat (alemany, anglès, francès i català). És professora de Llengua Catalana i de Llatí.

Ha desenvolupat una activitat professional docent molt notable. Des del curs 1968-69 és professora de l'INEM "Egara", de Sabadell-Terrassa.

El 1972 forma part de la Comissió Gestora de la Delegació d'Òmnium Cultural a Sabadell, de la qual és elegida presidenta el 1981. És vice-secretària de la Junta Directiva d'Òmnium Cultural.

I per omplir (?) tot el temps que li podia quedar "lliure" no deixa de viatjar tot el que li és possible. Ha voltat per Espanya, França, Itàlia, Grècia, Suïssa, Polònia...

Procura participar en totes aquelles manifestacions culturals que creu que pot ser-hi útil...

Li agrada el cinema, el teatre, la lectura, la música (va a les temporades d'òpera i ballet del Liceu, i també a les

d'òpera de La Faràndula), al Palau de la Música, segueix les Corals...

Hom creu que deu dormir alguna estona... O no?

Que té una capacitat olímpica, això és inqüestionable.

I que també està agafada a les quatre barres, molt fortament".

Crec que amb aquestes línies precedents podem calibrar qui és i com és aquesta dona jove, afable i carismàtica... Fa anys que la conec i sempre l'he vista igual: és tan natural com la mateixa fruita de l'arbre... A part, és comunicativa de mena, de bona mena, ensem oberta a tot i a tothom. Conversar amb ella és el més fàcil del món. Li agrada expressar-se, comunicar-se, donar-se sense reserves.

Ella és, a més a més, una activista efectiva. Dedicava tota la seva vida a tot el que és catalanitat. I fer país. I pels seus mèrits està on està i sempre al davant, al lloc dels ardis i valents.

Des de l'any 1981, com s'ha dit abans, presideix l'Òmnium Cultural de Sabadell; delegació que compta amb mil socis. Durant aquests anys que regeix la presidència local haurà tingut entrebancs per una part i facilitats, per l'altra, possiblement, amb satisfaccions i desil·lusions.

-Com ho valores, Anna Maria? -li preguntem.

-Ho puc resumir així: Experiència en l'organització de les diferents activitats, coneixença de diverses persones i entitats, així com una bona amistat amb els membres de la junta, professors i d'al-